

Patientens integritet, självbestämmande och delaktighet – en historisk tillbakablick

- Patientens ställning under olika tidsepoker
- Drivkrafter bakom de senaste decenniernas utveckling
- Hur påverkar patientinflytandet självstyrelsen?

Stockholm den 23 oktober 2014

Decentraliserad samhällsorganisation med kommunal självstyrelse

Kommuner och landsting

- ansvarar för frågor som står högt på medborgarnas politiska dagordning.
- står för nästan 25 procent av BNP
- svarar för ca 70 procent av den offentliga konsumtionen och hälften av de offentliga utgifterna.
- är arbetsgivare för ca 25 procent av den svenska arbetskraften.

Varför har kommunerna och landstingen fått denna roll

Motiv för kommunal självstyrelse

Demokrati

- Närhet till besluten.
- Välja företrädare och utkräva ansvar.
- Lokalkännedom, överblick och helhetsyn.

Effektivitet

- Lokal anpassning.
- Jämförelser och lärande.

Maktdelning

- Mångfald och utveckling.

Lång erfarenhet av att självstyrelse - som bygger på egennytta, ekonomiskt ansvar och inflytande – kan bidra till välfärd och samhällsutveckling.

Patientens ställning under tidigare epoker

- Egypten
- Antikens Grekland
- Romarriket
- Medeltiden
- Upplysningen

Synen på patienten varierade under olika perioder – liksom synen på och kunskapen om sjukdomar och behandling

Flertalet människor var hänvisade till att själva ta ansvar för sin vård.

...och i Sverige?

- Hospital och helgeandshus
- Socknarnas ansvar för fattiga och sjuka
- Kirurger och läkare
- Vetenskapliga upptäckter och nya metoder
- Lokal hälso- och sjukvård och specialiserade sjukvårdsinstitutioner
- Initiativ för folkhälsa – spädbarnsdödlighet, smittspridning och sanitära förhållanden

Från mottagare till medskapare - drivkrafter för patientinflytande

- Kritik av centralstyrning och storskalighet
- Kritik mot lågt inflytande inom sjukvården (jfr maktutredningen)
- Värderingsförändringar – från undersåte till medborgare
- Patienterna organiserar sig
- Ökad rörlighet
- Nya former för självbestämmande och delaktighet - influenser från New public management (NPM)
- Nya medicinska rön tillgängliga för fler genom Internet och media.
- Internetforum där patienter utbyter erfarenheter och dokumenterar sjukdom och effekter av olika behandlingar(t.ex. Patients like me).
- Ökat medvetenhet om att vården blir mer effektiv när patienter får inflytande och deras erfarenheter tas till vara.

Patientinflytande vs självstyrelse

Behövs patientinflytande när det finns självstyrelse?

- Stärker demokratin.
- Ökar effektivitet och kvalitet

Kan patientinflytande ersätta självstyrelse?

- Prioriteringar
- Jämlik vård
- Hantera dilemman

Komplicerar patientinflytandet välfärdsuppdraget?

- Utmanar politik och profession - krav på nya lösningar och förändrad kultur
- Hög tillit för hälso- och sjukvården ger goda förutsättningar för ett ökat patientinflytande – om hälso- och sjukvården visar tillit för patienten.